

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Сл. весник на РМ“ бр. 58/00 и 44/02) и член 30 од Законот за основно образование („Сл. весник на РМ“ бр. 103/08), министерот за образование и наука донесе наставна програма по предметот *ликовно образование* за II одделение на деветгодишното основно образование за учениците со оштетен вид.

АДАПТИРАНА НАСТАВНА
ПРОГРАМА ЗА
УЧЕНИЦИТЕ СО ОШТЕТЕН
ВИД

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

ЛИКОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

II ОДДЕЛЕНИЕ

ДЕВЕТГОДИШНО
ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

Скопје, мај 2009

1. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО II ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да запознава нови зборови и термини кои се користат во наставата по ликовно образование;
- да применува разни материјали и техники за цртање, сликање, моделирање, градење и визуелни комуникации во ликовното изразување;
- да ги искажува самостојно и слободно своите сознанија, доживувања и впечатоци, мисли и фантазија со помош на ликовниот јазик и творештво;
- да се оспособува да направи избор на идеја, активност и средства и да состави ликовна творба;
- да умее да искажува различни емоции преку ликовно изразување;
- да развива културно-хигиенотехнички и работни навики;
- да развива потреба за чување и облагородување на својата околина;
- да умее вербално да ја објасни ликовната творба;
- да се запознава со културното наследство од различни етнички заедници;
- да се запознава со компјутерската техника за цртање линии и разни форми.

2. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

ЦРТАЊЕ И/ИЛИ МОДЕЛИРАЊЕ (ориентационо 20 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да се поттикнува преку цртежот¹ да искажува мисли, расположење; - да стекнува навики за правилно држење на телото при цртање и/или моделирање; - да ги препознава и именува подлогите и цртачките материјали; - да се охрабрува и мотивира да ги користи средствата и цртачкиот материјал или материјалот за моделирање; - да развива чувство за линијата низ спонтано ликовно творење; - да воочува и разликува форми, линии и големини во природата; - да помни и применува контурна линија; - да го опишува со свои зборови цртежот или изработката (како го доживува); - да црта или изработува мотив од народното творештво (вез, шара и сл.). 	<ul style="list-style-type: none"> - Основни ликовни средства за цртање и нивната употреба - Ликовни елементи во цртањето или моделирање - Цртање или моделирање 	<ul style="list-style-type: none"> - Сенчење² - Деталъ. 	<ul style="list-style-type: none"> - При прошетки ја набљудува и запознава непосредната околина и ги забележува (преку употреба на сетилото за допир и мирис) нејзините ликовни карактеристики (контури, линии, форми, големини и др.). - Забележува, допира или мириса детали и ги претставува во просторот (пред-зад, горе-долу, лево-десно). - Црта линии или ги изработува со пластелин или коноп, волница со различна дебелина, правец, интензитет и ги применува во ликовна целина. - Истражува со различни материјали по различни ликовни подлоги (песок, снег, стара хартија и сл.). - Црта или моделира по набљудување, помнење и фантазија. - Црта контурна линија со црн фломастер.

¹ За слабовидни ученици, а за слепи ученици наместо изработка на цртеж тоа да биде изработка на едноставни предмети со монистра, грав, ориз, копчиња, а понатаму може да се примени пластелин и глина.

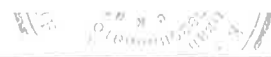
² За слабовидни ученици, а за слепи ученици усвојување на поимот моделирање и понатамошна примена на моделирањето - наместо цртање. За слабовидни ученици, а за слепи ученици усвојување на поимот моделирање и понатамошна примена на моделирањето - наместо цртање.

				<ul style="list-style-type: none"> - Учествува во изработка на групен цртеж или модел. - Црта шара од народен вез или ја изработува со помош на пластелин, мониста и слично.
--	--	--	--	--

СЛИКАЊЕ И/ИЛИ МОДЕЛИРАЊЕ (ориентационо 28 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: <ul style="list-style-type: none"> - да развива осетливост за присуство на бојата на предмети во природата и уметничките дела; - да ракува правилно со разни сликарски материјали (хартија, ткаенина, четка); - да ги применува сликарските техники; - да ги знае основните бои и истите да ги примени за добивање на секундарните бои; - да изразува контраст (светло-темно); - да ги развива и негува хигиено-техничките и работните навики. 	<ul style="list-style-type: none"> - Основни средства за сликање и нивната употреба - Сликање моделирање - Колаж 	<ul style="list-style-type: none"> - Секундарни бои - Контраст - Светло-темно - Колаж 	<ul style="list-style-type: none"> - Низ прошетки го набљудува, воочува и забележува, преку допир и мирис³, богатството на боите го природата. - Го подготвува просторот каде ќе слика (со стара хартија, мушама и др.), врши избор на материјалите со кои ќе работи, по користењето на приборот самостојно го мие и го враќа на место. - Бои со различни четки и ги открива нивните својства, на подлоги од хартија (различни по форма, формат, големина, боја, дебелина) слика со бои, споредува траги што сликарските бои ги оставаат на разновидни подлоги, директно слика со четки и бои и со пастел без претходно да го црта мотивот со молив, слика на темна подлога со светли бои и тонови (применува контраст). Истражува и самостојно заклучува како се добиваат

³ За сели ученици.

		<p>секундарните бои (портокалова, виолетова, зелена). Вежби за ракување со ножици и користење лепак.⁴</p> <ul style="list-style-type: none">- Изработува композиција со колаж или со мониста⁵ по сопствена замисла.- Слободно ги користи ликовните материјали, игра експериментира и комбинира по сопствена фантазија.- Воочува во непосредната околина контраст на светло и темно, на слепиот ученик му се дозловува контрастот на светло и темно со споредување (на пример ден и ноќ, отворање и затворање на очите).- Слика или моделира по доживеано.- Го воочува значењето на боите и индивидуално креативно ги применува во комбинација со форми, текстури, на слепиот ученик му се сподедуваат боите (пример: зелената со тревата, жолтата со сонцето, црвената со крвта, сината со небото итн.).- Изработува дезен за предмет што се користи во секојдневието.- Посетува ликовна изложба или изложба на скулптури во училиштето и во други ликовни институции.
--	--	--

⁴ Важи само за слабовидни ученици.

⁵ Се однесува за слепите ученици.

ОБЛИКУВАЊЕ ВО ПРОСТОРОТ, МОДЕЛИРАЊЕ И ГРАДЕЊЕ (ориентационо 10 часа)

ПЕЧАТЕЊЕ (ориентационо 6 часа)		
Цели	Содржини	Поими
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да избира предмети со кои ќе печати; - да печати самостојно и да учествува во изработка на печатите; - да печати со природни материјали и да заклучи дека може да се повтори истата форма (ригам); - самостојно да исцртува и сече елементи за картон печатот; - да изработи самостојно моноטיפија. 	<ul style="list-style-type: none"> - Основни материјали за печатење -Печатење 	<ul style="list-style-type: none"> - Печатење - Печат (шаблон) - Отпечаток - Форма, - Картон печат - Шара (декорација)
		Активности и методи
		<ul style="list-style-type: none"> - Избира предмети и природни материјали: листови од растенија, плодови, школки, шишарки, камчиња, (или калапи за ситни колачиња во форма на срце, круг, квадрат, посебно за слепиот ученик кој нив како вид на печат ги става на тестото). - Бои подлоги и печати со нив. - Изработува шаблон за печат и се запознава со процесот на печатење.⁶ - Изработува печат со отисокот на прстите: прво нанесува боја на јагодиците на прстите, а потоа го нанесува „печатот“ на бел лист (прави одредена композиција со различни комбинации на јагодиците на прстите, на пример, цвет, пиле, плод и сл.). - Истражува со печатење при што со повторување на истиот отпечаток со користење на ритам добива шара (декорација). - Самостојно изработува моноטיפија. Креативно ја доработува моноטיפијата со боеење.

⁶ За слепите ученици е важно тактилно да можат да го осетат печатот, пред да го направат тие самите или да го направат со помош на наставникот.

ВИЗУЕЛНИ КОМУНИКАЦИИ И ДИЗАЈН (ориентационо 8 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да воочува ликовни вредности (украси, шари , бои) на предметите од секојдневната употреба; - да открива дека предметите во неговото окружување имаат употреблива и практична функција и естетски се обликувани; - да дизајнира предмети за секојдневна употреба; - да се запознава со примената на компјутерот при изработка на дизајн. 	<ul style="list-style-type: none"> - Дизајн - Визуелни комуникации 	<ul style="list-style-type: none"> - Декорирање - Дезен (шара) - Украс - Накит 	<ul style="list-style-type: none"> - Декорира предмети (чаршав, картонски чаши и чинии, камчиња, кутии од продукти, салфетка, тапет, шалче). - Декорира разни украсни предмети при што внесува ритам и колорит (чаши, чинии,украси) и со нив прави разни интересни предмети, слонче, мече, буба мара, овошки и сл. -Изработува или декорира честитки за 8 Март. - Изработува првоаприлски маски. - Изработува оригами. - Изработува дезен (шара) за текстил (чаршав, салфетка, тапет, шалче). - Декорира предмети за секојдневна употреба, ја декорира својата училница, се мотивира да ја декорира својата соба. - Изработува украсни предмети (новогодишни украси). - Изработува новопогодишни украсни предмети од разни амбалажи. - Декорира амбалажа, а потоа и дава некаква намена, како на пример кутија за чување моливи и пенкала. - Го користи компјутерот за изработка на шара.⁷

⁷ Само за слабовидни ученици

3. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

- Наставните содржини од предметот ликовно образование даваат можност за интегрирано целно и содржинско поврзување со наставните предмети: мајчин јазик, математика, англиски јазик, запознавање на околината, музичко образование и физичко и здравствено образование. Исто така, се дава можност за внатрешно интегрирано планирање на сите теми во согласност на потребите на учениците и планираните активности.

Имајќи го предвид фактот дека тотално слепите ученици заради хендикепот не се во состојба да цртаат, наставникот треба цртањето да го замени со моделирање, обликување или пак со цртање на песок со помош на прстите.

Преку изучувањето на содржините на предметот ликовно образование учениците со оштетен вид имаат можност да усвојуваат нови поими. Во текот на реализацијата на воспитно-образовниот процес наставникот треба по вербален, тактилен или аудитивен пат на ученикот да му (долови, отслика) одреден предмет, појава или состојба.

За успешно реализирање на содржините и активностите по предметот ликовно образование, наставникот треба постојано да врши компарација (пр. кога сака да им објасни некоја боја, истата да им ја спореди со одреден предмет или состојба). Треба да употребува специфични наставни средства и помагала (како на пример вакуум преса, swell touch, пластелин, глина и сл.

Наставникот претходно треба да ги изготви специфичните нагледни средства. Тие треба да бидат достапни за да може ученикот по тактилен пат ги почувствува. Наставникот треба поголем број од планираните активности и содржини да ги реализира во надворешната средина, во природа, со цел учениците по пат на сите сетила (со исклучок на видот) да ја почувствуваат природата.

Покрај корелирање на овој предмет со останатите наставни предмети кои се изучуваат во второ одделение, неизбежно е да се истакне и неопходноста од примената на психомоторната реедукација при изведување на активностите по предметот ликовно образование, со посебен акцент на поттикнување и развој на фината моторика.

При изведување на наставните содржини по предметот ликовно образование, наставникот треба да го мотивира ученикот/ученичката, да ја поттикнува и развива неговата фантазија, да го богати речникот на ученикот со нови поими, да го развива и поттикнува чувството за естетика, да организира изложби, со цел да ги покаже изработките на учениците и др.

- *Неделен фонд на часови: 2 часа;*
- *Годишен фонд на часови: 72 часа*

• **Наставни средства:**

- разни извори на учење од непосредната околина (предмети во природата и околината);
- дидактички средства и материјали;
- визуелни средства (предмети од непосредната околина, репродукции, детски творби, апликации и сл.);
- слајдови, сликоници, списанија и сл.;
- аудио-визуелни средства (ТВ, DVD-плеер, видеоплеер, дигитален фотоапарат, дигитална камера, компјутер и други средства зависно од предметот).
- Интернет, образовни софтвери.

4. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за ликовно творење, колективната соработка и сл. (формативно оценување). Оваа компонента е составен дел на планирањето на наставникот за наставата и учењето.

Начини на проверување и оценување:

➤ **описно оценување:**

- ✓ опсервација на детето-ученик;
- ✓ разговор како начин на изразување;
- ✓ вербално опишување на сопствениот цртеж;
- ✓ степен на совладување на ликовните техники;
- ✓ индивидуални креативни способности;
- ✓ учество и изведба на ликовна творба;
- ✓ воочување и препознавање на разни предмети од непосредната околина и применување во ликовното творештво;
- ✓ презентација на ликовните ученички творби;
- ✓ креативно изразување и творење во ликовните техники;
- ✓ препознавање на ликовните техники и материјали;
- ✓ активно учество во тимската работа и др.

5. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗИРАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Програмата во однос на просторните услови за реализацијата се темели на Нормативот за простор за I, II и III одделение и на наставните средства за II одделение донесен од страна на министерот за образование и наука.

6. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Наставата во второ одделение може да ја изведува лице кое завршило:

- Филозофски факултет – Институт за дефектологија, дипломиран дефектолог;
- дефектолошки факултет согласно Законот за основно образование.

7. РЕШЕНИЕ И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по предметот *ликовно образование* за второ одделение на деветгодишното основно образование заучениците со оштетен вид ја донесе

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Бр. 10-2014/3

27.07 2009 год.
СКОПЈЕ